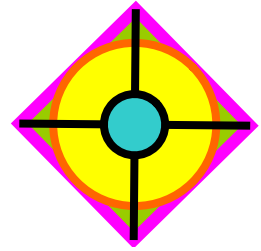

OPLEIDINGSINSTITUUT

Vrije Academie 't Pad

Voor Kunsteducatie, Kunstzinnig Hulpverleners en Holistische Beeldende Kunst

Nieuwsbrief 36 - december 2015

IN DEZE NIEUWSBRIEF:

- Aankondiging **Open Dag** zondag 24 januari 2016
- Traject **ACT** Psychosociaal therapeut beeldend
- Verkort jaar **KIB-1** start 18 februari 2016
- Verslagen van museum bezoeken:
 - Gemeentemuseum **Den Haag** (Ariane Daum)
 - **Skelet**, mijn eigen armatuur (Yolande van Toorn)
 - Tentoonstelling **Tirza Mual** (Desiree Felen)
 - De muze komt uit **zee** (Birgitta de Leeuw)
 - Gevaar & Schoonheid Turner en de traditie van het **sublieme** (Ellen Ruikes)
- Aankondiging **stilteweekend** 15-17 januari 2016
- Basisprincipes Vrije Academie 't Pad
- Beeldende Workshop '**Box of Gratitude**'

De dagen worden weer korter, en we kijken uit naar het moment dat het licht weer lengt. In deze nieuwsbrief een mooi beeld van hoe studenten en docenten van **Vrije Academie 't Pad** ook in deze donkere tijd blijven zoeken naar de kracht van beeldende kunst.

Met veel verslagen van museumbezoeken, een overzicht van de basisprincipes en een beeldende workshop passend bij deze tijd van het jaar. En ook veel mooie nieuwe trajecten voor nog meer verdieping die door **Vrije Academie 't Pad** worden aangeboden. En de oproep voor de open dag in januari.

Boven in de koffieruimte exposeert KIB-2 steeds met wisselend werk. Ga gerust in de pauzes even kijken.

Bijdragen voor de volgende nieuwsbrief graag naar: nicole.vrijeacademiehetpad@gmail.com

Vrije Academie 't Pad

Psychosociaal Therapeut Beeldend - Creatief Coach/Docent -
Kunstzinnig Coach/Docent - Holistisch Beeldend Kunstenaar
vrijeacademiehetpad.nl - vrijeacademiehetpad@gmail.com

Open dag Vrije Academie 't Pad: 24-01-16

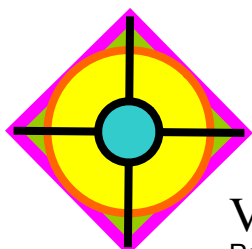
Zondag 24 januari 2016 weer een Open Dag van de Vrije Academie 't Pad

Om 11.00 uur is er een korte uitleg over de opleiding door Marjan Raven. Je kunt daarna gratis deelnemen aan interessante en afwisselende workshops, verzorgd door studenten van PSW-3 (de docentenroute). Het thema van de workshops is 'Gebruik je verbeeldingskracht en fantasie'. Enkele docenten en het secretariaat zijn aanwezig om persoonlijke vragen te beantwoorden. De open dag duurt tot 16.00 uur.

Vrij inlopen is mogelijk. Opgeven van te voren (via site of vrijeacademiehetpad@gmail.com) vinden we fijn maar is niet noodzakelijk.

OPEN DAG
GRATIS TOEGANG
ZONDAG 24 JANUARI 2016
LOCATIE: BOVENEINDSESTRAAT 27,
KESTEREN
TIJD: 10.45 UUR TOT 16.00 UUR

Vrije Academie 't Pad

Psychosociaal Therapeut Beeldend - Creatief Coach/Docent -
Kunstzinnig Coach/Docent - Holistisch Beeldend Kunstenaar
vrijeacademiehetpad.nl - vrijeacademiehetpad@gmail.com

ACT Psychosociaal Therapeut Beeldend

Speciaal voor tekentherapeuten en tekendocenten biedt de Vrije Academie 't Pad een studiejaar aan, om op basis van ACT Psychosociaal Therapeut Beeldend te worden. ACT is een evidence based therapie vorm die zich door zijn aard van 'doen' bij uitstek met beeldend werken laat combineren. Een win situatie voor zowel ACT als het werken met beeld. Als je weet wat echt belangrijk voor je is, durf je grenzen te verleggen en keuzes te maken. Gewone dingen als teleurstelling en verlies worden minder dramatisch. Je komt zo dicht bij wie je wezenlijk bent en bevrijd je zelf van angsten en onzekerheden. Welk beroep je ook uitoefent, jezelf vinden 'werkt' altijd! Beeldend werken vraagt door de weerbarstigheid van de verf, klei, doek en kwasten, maar nog meer de weerbarstigheid van je eigen verwachtingen, om te gaan met weerstand en het onverwachte.

Voortraject: datums 25 februari, 24 maart, 21 april, 19 mei. In combinatie met: PSW-4 start september 2016

Tijden: om de 14 dagen van 10.00 tot 16.30 (precieze rooster volgt nog)

Kosten: voortraject en studiejaar 2016 € 2.940

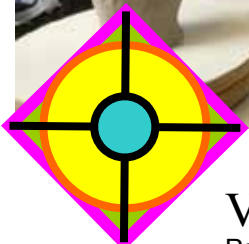
Mentorgesprek: € 85

Docenten: Marjan Raven en Yvonne Bal

Studiebegeleiding: Monique van Vugt en Annemieke Varkevisser

Foto: PSW-4

Vrije Academie 't Pad

Psychosociaal Therapeut Beeldend - Creatief Coach/Docent -
Kunstzinnig Coach/Docent - Holistisch Beeldend Kunstenaar
vrijeacademiehetpad.nl - vrijeacademiehetpad@gmail.com

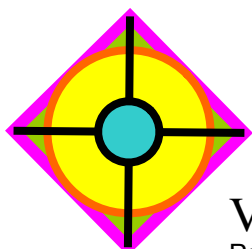

Foto: PSW-4

Bezoek aan het gemeentemuseum Den Haag

In het gemeentemuseum is de expositie "Kleur ontketend" te zien. De expositie gaat over de periode 1885 tot aan de 2e wereldoorlog. Een periode waarin kunstenaars zich lieten inspireren door Franse (neo)impressionisten en een tijd waarin kleuren op een nieuwe manier werden gebruikt, namelijk los van de werkelijkheid. Er is veel moois te bewonderen, maar dit schilderij raakte me op een of andere manier. Misschien is het wel de herkenning van een mens die niet anders kon, dan zichzelf zijn. Van dichtbij leek het een wirwar van toetsen, maar achterom kijkend aan de andere kant van de zaal, zag ik op afstand ineens het geheel. Het schilderij spreekt voor zich.

Ariane Daum, KIB-2

Vrije Academie 't Pad

Psychosociaal Therapeut Beeldend - Creatief Coach/Docent -
Kunstzinnig Coach/Docent - Holistisch Beeldend Kunstenaar
vrijeacademiehetpad.nl - vrijeacademiehetpad@gmail.com

VINCENT VAN GOGH (1853-1890)

Van Gogh vertrekt in 1886 naar Parijs, waar hij het werk van Monet, Seurat en Signac leert kennen en bewonderen. Hij experimenteert met kleurentheorieën en het neo-impressionisme, maar de wetenschappelijke richtlijnen zijn onverenigbaar met Van Goghs behoefte om zijn innerlijke emoties tot uitdrukking te brengen in de kunst. Kleur speelt daarin een sleutelrol; zijn schilderijen geven niet de zichtbare buitenwereld, maar Van Goghs innerlijke emoties weer. Zijn ware kleurbevrijding vindt plaats in het zonnige landschap rond Arles. *Tuin te Arles* lijkt aanvankelijk een wirwar van stippen en strepen. Kleuren dansen voor je ogen. Maar Van Gogh brengt - net als Cézanne - met zijn schildertoets orde in de ogenschijnlijke chaos.

KIB-1 verkort eerste jaar

start op 18 februari 2016

Vrije Academie 't Pad biedt vanaf februari wegens succes voor de derde keer het eerste studiejaar in een verkorte vorm aan. Dit scheelt aanzienlijk aan geld en tijd. Dit studiejaar is geschikt voor wie de kunstzinnige richting wil volgen of al over enige therapeutische vooropleiding beschikt. In dit studietraject doen we de grammatica van de beeldtaal. Hierin kom je ook zeker je eigen beeldende scheppingsvermogen tegen. Aangezien dit ook alles met jou zelf te maken heeft werkt het ook door in je persoonlijke ontwikkeling. Dit is een studiejaar dat, indien met goed gevolg afgerond, meteen toegang geeft tot het tweede basisjaar. Als je al wat ervaring hebt met het begeleiden van mensen kun je met de lesstof meteen zelf aan de slag. Een intake gesprek is noodzakelijk.

Docent: Marjan Raven

Start: donderdag 18 februari 2016, 10 dagen om de 14 dagen.

Tijd : 10.00 - 16.30 uur, met een uur lunchpauze.

Prijs: € 1.290 Mentorgesprek: € 85

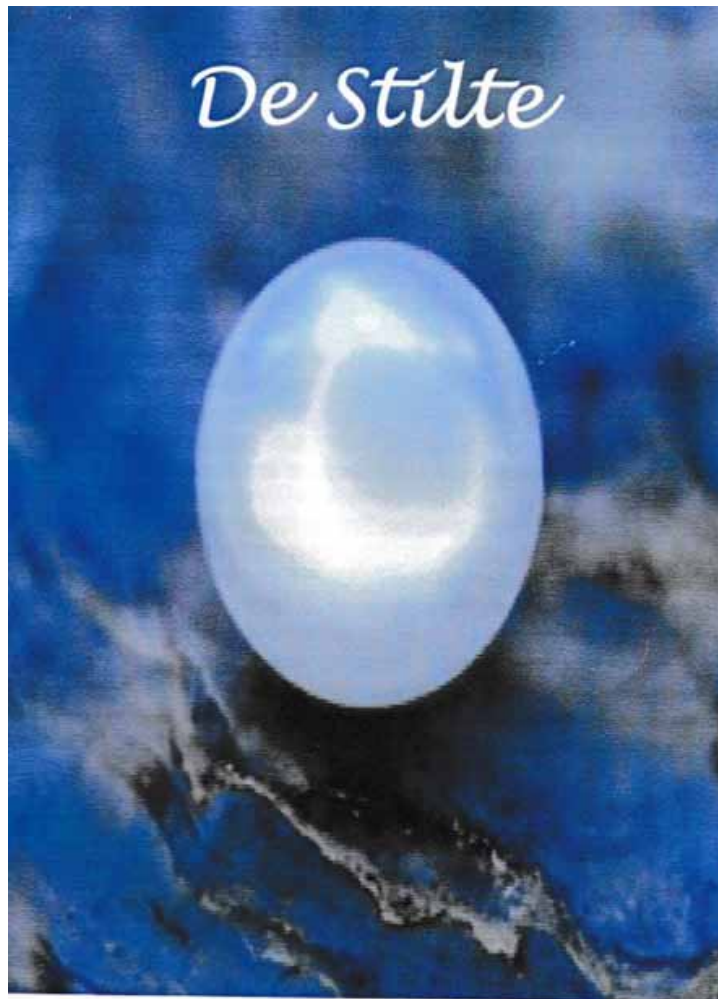
Locatie : Boveneindsetraat 27 4041 EH Kesteren

Vrije Academie 't Pad

Psychosociaal Therapeut Beeldend - Creatief Coach/Docent -
Kunstzinnig Coach/Docent - Holistisch Beeldend Kunstenaar
vrijeacademiehetpad.nl - vrijeacademiehetpad@gmail.com

Stilteweekend 15 t/m 17 januari 2016

Retraite om je te bezinnen op het nieuwe jaar.

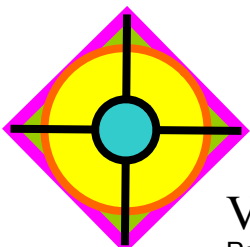
Samen stil zijn, alleen Zijn, yoga en meditatie beoefenen, schilderen, lezen, wandelen enz. om zo meer verbonden te raken met het wezenlijke, de Stilte in jezelf.

Op een fijne, rustgevende plek in spiritueel centrum en kloosterboerderij "De Leonardushoeve" nabij Venlo, Limburg met heerlijke vegetarische maaltijden.

Onder leiding van Winifred Wegener en Yvonne Bal, beiden Dru- Hatha yogadocent en verbonden aan Yogacentrum Zweiersdal.

Info/ aanmelden: Winifred Wegener, 06-46325878, info@wyomasstudio.nl.
Yvonne Bal, 06-44066083, yvonnebal@zonnet.nl
Meer info: http://www.zweiersdal.nl/Stilte_Weekend.html
Datum/tijd: vrijdag 15 januari vanaf 17.00 uur t/m zondag 17 januari 2016 16.00 uur.
Kosten: € 345 incl. BTW, alles inbegrepen, op basis van tweepersoonskamer.
Toeslag 1-persoonskamer € 30 incl. BTW.

Minimaal 12 en maximaal 25 deelnemers
Sluitingsdatum inschrijving 20 december 2015.

Vrije Academie 't Pad

Psychosociaal Therapeut Beeldend - Creatief Coach/Docent -
Kunstzinnig Coach/Docent - Holistisch Beeldend Kunstenaar
vrijeacademiehetpad.nl - vrijeacademiehetpad@gmail.com

Zaterdag 14 november ging ik met een oud-studiegenootje naar Scheveningen. Met windkracht 7 aan de kust, hoge golven, gure temperatuur en een huilende stevige wind op de achtergrond betraden wij de tentoonstelling: "De armatuur van het lichaam in de hedendaagse beeldhouwkunst" in het museum Beelden aan Zee te Scheveningen.

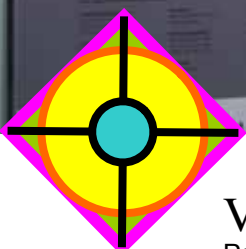
Het is toch wel een beetje een lugubere tentoonstelling zo op het eerste oog. Bij binnenkomst zie je een levensgroot affiche van de tentoonstelling, met daarop een sculptuur van een skelet op een bank, dat lekker lui en onderuitgezakt op de bank TV zit te kijken. Mijn gedachten waren gelijk: "Oké, nu we er toch zijn". Pff... het voelde wel aan of ik een soort

drempel moest nemen want bij het zien van al die schedels, botten en skeletten heb je niet gelijk iets van Zo, Wauw! In het algemeen zijn we in ons dagelijks bestaan vooral bezig met de buitenkant. Wat vinden ze van mij? Of wat vinden wij van de ander? Oordelen en veroordeeld worden. Daar zijn we heel goed in! Het is nog net geen kernkwaliteit van ons geworden en het is goed om daar ook niet naar te streven, of trots op te zijn.

Waar we ons als mens maar weinig of niet mee bezig houden is het innerlijke deel van ons. Op Vrije Academie 't Pad en tijdens onze opleiding worden we ons steeds meer bewust van onze ziel, onze kern, onze kwaliteiten, onze lichte en ook duistere kant en vragen we ons af wie we zijn? Waar komen we vandaan? Wat doen we hier op deze aarde? Wat is onze taak in ons leven? Hoe kunnen we ons zelf en de ander gelukkiger maken? We hebben het over de reis die onze ziel maakt. Ik moet eerlijk bekennen dat ik me minder bewust ben en me niet bezig houd met hoe en waarmee mijn ziel zich door de tijd en ruimte beweegt. Na het zien van de tentoonstelling ben ik mij toch meer bewust van mijn eigen binnenkant, die bestaat uit het stille leven van alle anorganische cellen in mij. Ze lijken mij wereldvreemd maar vormen wel mijn eigen armatuur. "Mijn koets" waarmee ik door tijd en ruimte reis. Mijn menselijk interieur is zacht en vlezig en mijn innerlijk leven hangt van een aantal factoren af. Hoe ben ik, als koetsier, ben ik bereid mijn koets te onderhouden? Hoe verzorg ik mijn paarden die mijn koets trekken? Weet ik, als reiziger, waar ik heen wil?

Mijn onderscheidende en handelende "Ik" = "de koetsier". Mijn lichaam = het voertuig of wel de "Koets". De paarden = mijn motorisch vermogen en ook mijn driften, emoties en gevoelens. De reiziger = de ziel of het Zelf.

Als ik mij dus minder bewust ben van de koets waarin ik reis, verkeer ik in een soort dronkenschap die een toestand van bewustzijnsvernauwing veroorzaakt. Ik ben dan misschien wel vaag bewust van waar ik naar

Vrije Academie 't Pad

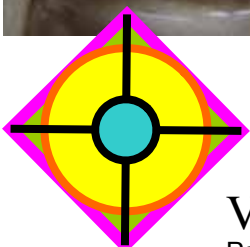
Psychosociaal Therapeut Beeldend - Creatief Coach/Docent -
Kunstzinnig Coach/Docent - Holistisch Beeldend Kunstenaar
vrijeacademiehetpad.nl - vrijeacademiehetpad@gmail.com

toe wil, maar als ik ook nog mijn paarden verwaarloos, de koets krakkemikkig wordt en de koetsier indut, kom ik dan wel aan op de plaats van mijn bestemming? De tentoonstelling heeft in de beeldtaal van het skelet, botten en schedels mijn eigen vergankelijkheid en eindigheid duidelijker gemaakt. Het is dus zaak om alles goed te onderhouden en op tijd aan te komen op de plaats van mijn bestemming!

De tentoonstelling vond ik prachtig en vooral heel indrukwekkend. De kunstenaars hebben op geheel eigen wijze in de beeldtaal van knekels op een betekenisvolle, symbolische, soms humoristische, soms moralistische, eigentijdse manier thema's als vergankelijkheid, religie, de ijdelheid, de leegheid en de eindigheid van de mens verbeeld.

Twee beelden zijn mij het meest bijgebleven. Het beeld van Jan Fabre, een beeld over vergankelijkheid. Het is een beeld van een schedel die bekleed is met de schildjes van een kevers, scarabee, deze stonden in het oude Egypte symbool voor de opstanding. De schedel verwijst naar de dood en de vergankelijkheid en de schildjes van de kevers naar de opstanding van nieuw leven.

Vrije Academie 't Pad

Psychosociaal Therapeut Beeldend - Creatief Coach/Docent -
Kunstzinnig Coach/Docent - Holistisch Beeldend Kunstenaar
vrijeacademiehetpad.nl - vrijeacademiehetpad@gmail.com

Wat toch ook een grote indruk bij mij heeft achtergelaten is het beeld "Eindsnelheid" van Matthew Day Jacksons. Je ziet een dak van een auto die helemaal verkreukeld is met daarin restanten van een mens. De vormen van het dak zijn ontstaan door de doodval van iemand die van een dak is gesprongen en is geland op het dak van een geparkeerde auto. Heel heftig als je naar het beeld kijkt. Want is het nu zo dat je naar de restanten van een springer kijkt die in een lege eenzaamheid zo zijn einde heeft gevonden? Heeft niemand zijn/haar lichaam opgeëist om te kunnen begraven? Het beeld vestigt de aandacht op de trieste aspecten van onze eigen tijd. Of schetst het een beeld van onze tijd in een verder liggende toekomst? Wat is onze nalatenschap?

Ik voelde bij dit beeld een grote eenzaamheid en de vraag kwam in mij op: "Heeft niemand zich om deze persoon bekommerd, had hij/zij niemand die van hem/haar hield?" Gaan we in de toekomst deze kant op met onze schijn socialiteit en wat betekenen we voor elkaar als mens? Wat doe ik er nu mee? Ik werd door deze beelden geraakt en daardoor werd ik uitgedaagd om naar mezelf te kijken. Wat betekenen ze voor mij? Wat vertelt het mij? Wat is mijn bijdrage als mens? Wat laat ik na?

De tentoonstelling loopt nog tot 7 februari 2016.

"Eindsnelheid" van Matthew Day Jacksons

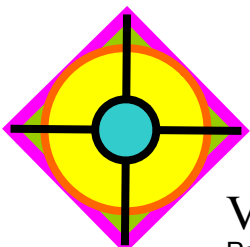

Vrije Academie 't Pad

Psychosociaal Therapeut Beeldend - Creatief Coach/Docent -
Kunstzinnig Coach/Docent - Holistisch Beeldend Kunstenaar
vrijeacademiehetpad.nl - vrijeacademiehetpad@gmail.com

Basisprincipes Vrije Academie 't Pad

1. spiegelen en symboliek... Zo boven, zo beneden. Het goddelijke spiegelt zich in de schepping.
2. liefde... Uit liefde is alles ontstaan. Liefde is een energie die bindt, verenigt en transformeert. In de liefde huist ons zelfhelend vermogen.
3. eenheid... De schepping is een eenheid waarvan alle onderdelen met elkaar verbonden zijn.
4. oneindigheid... De mens draagt alle kwaliteiten en eigenschappen in zich. We zijn allemaal compleet.
5. levensopdracht... Toeval bestaat niet. Alles wat er op je pad komt geeft je gelegenheid te leren. Dit leren vormt je levensopdracht.
6. interactie... Interactie brengt kwaliteiten en eigenschappen in het bewustzijn en ontwikkelt ze. Ervaring doorgeven doen zowel de meester als de leerling groeien.
7. creativiteit... Uitdrukking geven aan kwaliteiten en eigenschappen geeft de wereld vorm.
8. uniciteit... Besef dat je bent wie je bent en dat dat goed is, en dat je niet iemand anders hoeft te worden dan je bent. Dat alleen jij bent zoals je bent!
9. verantwoordelijkheid... Iedereen is verantwoordelijk voor het eigen groeiproces en de eigen leefomgeving. Met gedrag en gedachten schep je je eigen omstandigheden. Je kunt het leed niet voor een ander wegnemen.
10. wederkerigheid... Wat je geeft, krijg je terug. Dat wat ik de ander aandoe, doe ik mezelf aan.
11. polariteit... Het leven kent veel tegenpolen zoals donker en licht, vreugde en verdriet, orde en chaos. Het een kan niet zonder het ander. Dit zorgt voor de eeuwige beweging.
12. transformatie... Naarmate we geestelijk groeien leren we de tegenpolen ontstijgen.
13. projectie... We zien de wereld zoals we zelf zijn. Dat geldt voor de schaduw en de lichte kanten in onszelf.
14. vrije wil en groei... Je scheidt met je eigen gedrag ook je eigen omstandigheden. De kosmos steunt onze diepste overtuigingen onvoorwaardelijk. Waar je aandacht aan geeft, groeit. Negatieve gedachten en handelingen ondermijnen, positieve gedachten bouwen op.
15. vertrouwen... Er is wat er is. Vertrouwen hebben op je eigen intuïtie en het pad lopen. Vertrouwen in kansen en mogelijkheden en moeilijkheden die je geboden worden.

Vrije Academie 't Pad

Psychosociaal Therapeut Beeldend - Creatief Coach/Docent -
Kunstzinnig Coach/Docent - Holistisch Beeldend Kunstenaar
vrijeacademiehetpad.nl - vrijeacademiehetpad@gmail.com

Tentoonstelling Tirza Mual

Desiree Felen - KIB-2

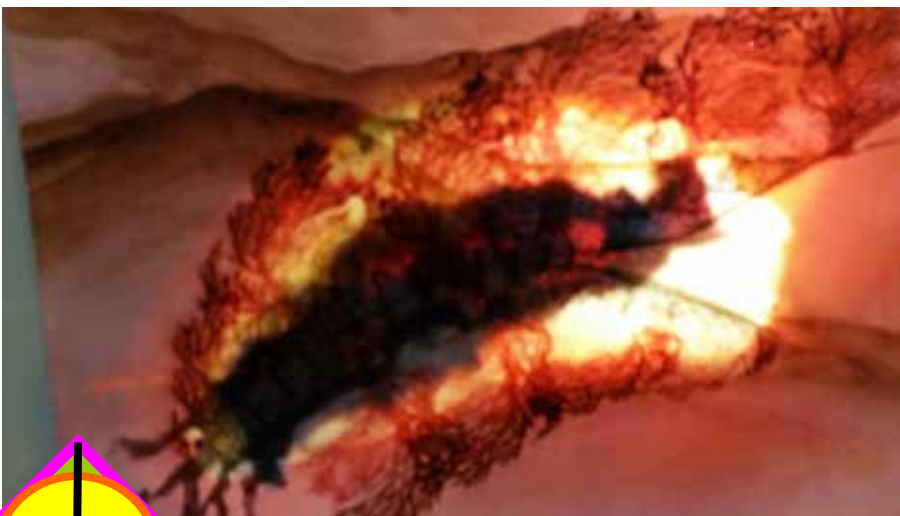
Afgelopen week had ik het genoeg om met een vriendin van me naar een tentoonstelling te gaan van Tirza Mual. Deze was in het Mariekehuis in Nijmegen. Tirza heeft borstkanker gehad. Mijn vriendin had het traject ook zojuist afgesloten. Tirza was haar hele leven al creatief bezig. Tijdens het hele proces, soms terwijl ze een behandeling onderging, kwamen de beelden voor schilderijen en 3D werk soms kant-en-klaar haar hoofd binnen. Om dit uit te beelden, voelde als een 'moeten.' Ze heeft veel geproduceerd. Vanaf het moment dat ze een bobbeltje voelde tot aan het einde van het proces. Voor haar hoorde dit bij de verwerking, wás het de verwerking. In een anti-kraak pand op de Weurtseweg in Nijmegen had ze een enorme ruimte om alles tentoon te stellen. Helaas moet ze daar weg. (Wie kent er nog een low-budget ruimte?) Gelukkig kunnen mensen die kampen met kanker een gedeelte van haar werk bezichtigen in het Mariekehuis. Tirza, een sprankelende kunstenares met een uitgebreid palet aan talenten.

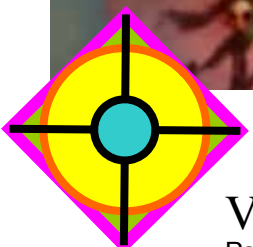
Nadenken over de toekomst.

Het verdriet van haar vader.

Een lichtbak. Aquarel papier met afbeeldingen met littekens. Het contrast, de littekens zijn er omdat je weer gezond wilt zijn. Het contrast is ook in het beeld, het fragiele kwetsbare en dan die zwarte draad er doorheen. Het lichte en het donkere. Het is er allebei.

Vrije Academie 't Pad

Psychosociaal Therapeut Beeldend - Creatief Coach/Docent -
Kunstzinnig Coach/Docent - Holistisch Beeldend Kunstenaar
vrijeacademiehetpad.nl - vrijeacademiehetpad@gmail.com

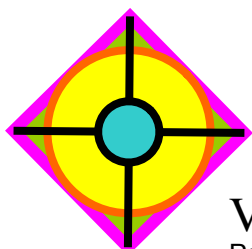

Tijdens de radiologie. De cellen en het tere vlees. Met vissersdraad zijn de stralen weergegeven. In haar eigen atelier werkt ze met een donkere ruimte en een felle lamp, zodat er een macaber en schoon lijnenspel ontstaat.

En dan kom je voor de keuze te staan om hormonen te slikken. Tirza heeft de bijwerkingen op haar gezicht geprojecteerd.

Het was een indrukwekkende reis. Ik was vooral onder de indruk van de verschillende vormen die ze heeft gebruikt en hoe ze door naar haar hart te luisteren in een flow terecht is gekomen. Mochten jullie geïnteresseerd zijn, willen jullie meer weten, ik mocht Tirza's gegevens doorgeven: Tirza Mual. www.ina-seu.nl

Vrije Academie 't Pad

Psychosociaal Therapeut Beeldend - Creatief Coach/Docent -
Kunstzinnig Coach/Docent - Holistisch Beeldend Kunstenaar
vrijeacademiehetpad.nl - vrijeacademiehetpad@gmail.com

Beeldende Workshop “Box of Gratitude”

Door Lien.

Hoe was 2015 voor jou? Waar kijk je op terug? Voor welke uitdagingen stond je? Waar ben je dankbaar voor? In deze workshop ga je een Box of Gratitude (dankbaarheidsdoosje) maken. Stilstaan bij het afgelopen jaar met een hart vol dankbaarheid.

Benodigheden:

een wit (geverfd) luciferdoosje (bij www.opitec.com te bestellen), verschillende soorten papier, stukje wol/lint, acrylverf/acrylstift, reliëfverf en je (visuele) agenda

Stap 1

Blader door je (innerlijke) agenda van 2015 en maak een lijst van thema's die jouw jaar hebben bepaald.

Stap 2

Wat hebben de thema's jou gebracht? Benoem per thema waar jij dankbaar voor bent.

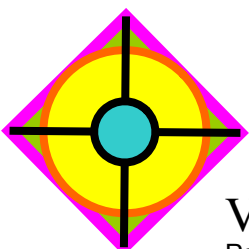
Stap 3

Luister naar een geleide dankbaarheidsmeditatie (op internet/YouTube vind je prachtige meditaties, bijvoorbeeld van Irene Langeveld) en verdiep je gevoel van dankbaarheid.

Stap 4

Kleur en scheur aan de buitenkant van jouw doosje jouw thema van 2015. Aan de binnenkant van jouw doosje verbeeld je jouw dankbaarheid. Creatieve tip: Papier droogt mooi op als je het eerst nat maakt en daarna met acryllak verft.

Stap 5 Tot slot leg je een symbool of tekst (opgerold met een lintje) over jouw dankbaarheid in het doosje.

Vrije Academie 't Pad

Psychosociaal Therapeut Beeldend - Creatief Coach/Docent -
Kunstzinnig Coach/Docent - Holistisch Beeldend Kunstenaar
vrijeacademiehetpad.nl - vrijeacademiehetpad@gmail.com

De muze komt uit zee

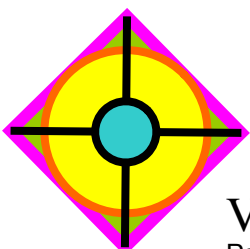
In Slot Zeist is tot en met 3 januari 2016 een expositie van schilder Michiel Schrijver.

Naast de prachtige schilderijen is er ook een zeer interessante film van en over de schilder. Daarin vertelt hij hoe hij te werk gaat om zijn kunstwerken te maken. Van schets tot gerijpte schilderijen. Zeer de moeite waard.

Birgitta de Leeuw

Expositie KIB-1 lesdag 1A 23 oktober 2015

Vrije Academie 't Pad

Psychosociaal Therapeut Beeldend - Creatief Coach/Docent -
Kunstzinnig Coach/Docent - Holistisch Beeldend Kunstenaar
vrijeacademiehetpad.nl - vrijeacademiehetpad@gmail.com

Gevaar & Schoonheid

Turner en de traditie van het sublieme

Tentoonstellingen te zien in Enschede en Zwolle.

Door Ellen Ruikes (KIB-1).

Joseph Mallord William Turner (1775-1851) was een Engelse kunstschilder uit de romantiek. Hij is vooral bekend geworden door zijn landschappen en marines. Turner legde in zijn kunstwerken een revolutionaire visie op de natuur vast. Het kenmerkende daarbij was de versmelting van de schoonheid van de natuur met het dreigende karakter daarvan en de nietigheid van de mens daarin. Bij het maken van zijn kunst was Turner steeds op zoek naar het sublieme in de natuur. Dit sublieme sluit aan bij de omschrijving die de filosoof Edmund Burke daaraan gaf in 1757. Burke omschreef de ervaring van het sublieme als de sterkste emotie die een mens kan ondergaan. Voor kunstenaars die aan het sublieme uitdrukking wilden geven, hield dit in dat zij in plaats van beredeneerde en uitgebalanceerde schoonheid overgingen op verbijstering, een beleving die zo intens is dat deze niet meer is te bevatten. De vier elementen aarde, lucht, water en vuur vormden voor Turner de natuurkrachten die tot een persoonlijk gevoelde, sublieme ervaring konden leiden. In zijn schilderijen en aquarellen zijn deze vier elementen dan ook duidelijk terug te vinden.

Momenteel is er een dubbeltentoonstelling met werken van Turner in het Rijksmuseum Twenthe in Enschede en Museum de Fundatie in Zwolle. Een dergelijke tentoonstelling is uniek in Nederland. Naast kunstwerken van Turner zijn er op deze tentoonstellingen werken te zien van kunstenaars waardoor Turner is beïnvloed, zoals Claude Lorrain (Landschap met figuren die een beek doorwaden, 1636-1637) en Ludolf Bakhuizen (Schepen op een stormachtige zee, 1702), maar ook werken van hedendaagse kunstenaars die invloeden van Turner heb-

Turner- Modern Italy – The Pifferari (1838)

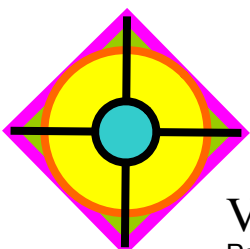
ben ondergaan, zoals Daan Roosegaarde (Lotus Model, 2011) en de 3D-printkunstenaar Eyal Gever (onder andere Piece of Ocean, 2014). De dubbeltentoonstelling is georganiseerd rondom de thema's water en vuur in Zwolle en aarde en lucht in Enschede.

Lichtdroom

Turner wordt gezien als voorloper van de moderne kunst, door zijn losse schilderijstijl die hij later in zijn leven ontwikkelde. De weg die hij daarbij aflegde om tot die stijl te komen, is samen te vatten met de omschrijving 'van landschapsschilderkunst tot lichtdroom'.

Op 15-jarige leeftijd werd Turner toegelaten tot de Royal Academy of Arts in Londen. Daarin kreeg hij onderwijs in de traditie van de oude meesters van de Europese schilderkunst. Turner had vooral bewondering voor Franse kunstenaars uit de zeventiende eeuw die het barok-classicisme vertegenwoordigden. Zijn grote voorbeelden waren de kunstschilders Claude Lorrain en Nicolas Poussin. Het doel van Turner was aanvankelijk om deze oude meesters na te volgen en te overtreffen.

Rond 1800 richtte Turner zijn blik op de Nederlandse meesters uit de Gouden Eeuw, waaronder

Vrije Academie 't Pad

Psychosociaal Therapeut Beeldend - Creatief Coach/Docent -
Kunstzinnig Coach/Docent - Holistisch Beeldend Kunstenaar
vrijeacademiehetpad.nl - vrijeacademiehetpad@gmail.com

Rembrandt van Rijn, Willem van de Velde de Jongere en Aelbert Cuyp. Overigens was de Hollandse schilderkunst volgens de regels van de Royal Academy ondergeschikt aan de oude Franse en Italiaanse schilderkunst. De Hollandse meesters hielden zich niet aan de academische regels die golden in de kunst, vooral wat betreft de uitgebeelde onderwerpen, zoals landschappen, marines en portretten. Deze onderwerpen waren volgens de Royal Academy niet 'verheven', in tegenstelling tot de mythologische, historische, poëtische en filosofische onderwerpen. De Hollandse kunst was boers en niet intellectueel. Hier dachten kunstverzamelaars echter anders over. Zij waren vooral gecharmeerd door de eenvoud, directheid en intieme sfeer van de Hollandse kunstwerken en Turner speelde hier handig op in. Zo werden de Hollandse landschappen en marines een na te volgen voorbeeld voor hem.

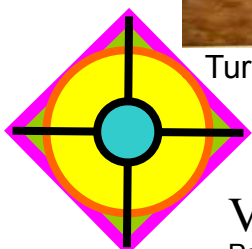
In de loop van de negentiende eeuw weigerden meer kunstenaars de regels van de academie op te volgen. Ze gingen op zoek naar nieuwe onderwerpen. Het landschap werd in deze zoektochten steeds vaker gezien als een geschikt en 'verheven' onderwerp. Hierdoor vond ook een herwaardering van de zeventiende-eeuwse Hollandse schilderkunst plaats.

Licht en lucht.

Turner is overigens in zijn hele carrière zijn eigen weg blijven volgen en nieuwe wegen ingeslagen, waardoor zijn landschappen langzaam veranderden in een lichtdroom. In

Turner - Falls of Schaffhausen (1845)

Vrije Academie 't Pad

Psychosociaal Therapeut Beeldend - Creatief Coach/Docent -
Kunstzinnig Coach/Docent - Holistisch Beeldend Kunstenaar
vrijeacademiehetpad.nl - vrijeacademiehetpad@gmail.com

zijn schilderijen en aquarellen ontstond steeds meer de verweving en versmelting tussen landschap, licht en lucht. Dit leidde tot impressies van kleur en licht, zonder aangebrachte details. Deze werden aangeduid als 'colour beginnings'. De atmosfeer en ruimte van het landschap bleven hierin behouden. Turner liet de objectieve weergave van de natuur in de loop der jaren steeds meer los. De materie lost als het ware op, alles wordt licht. Turner zou op zijn sterfbed hebben gezegd 'The sun is God'.

Van de schilderijen die op de tentoonstellingen te zien zijn, is *Modern Italy – The Pifferari* uit 1838 een voorbeeld van de ontwikkeling van het traditionele landschap naar de lichtdroom. Deze lichtdroom is dan nog niet bereikt, maar Turner werkt daar steeds meer naar toe. In de jaren daarna weet hij zijn lichtdroom meer en meer te verwezenlijken. Met zijn werk *Falls of Schaffhausen* (1845) laat hij zien dat zijn lichtdroom werkelijkheid is geworden. Deze twee genoemde werken zijn te zien op de tentoonstelling in Enschede.

En wat houdt de term 'gevaar' precies in bij de werken van Turner, die overigens ook branden, vulkaanuitbarstingen en stormrampen heeft geschilderd? Een aantal van deze stormrampen maakt deel uit van de tentoonstelling in Zwolle. Dit gevaar heeft te maken met de dreigende kant van de natuur, waar Turner oog voor had en die hij zelf wilde ervaren. Het verhaal gaat dat Turner zich ooit heeft laten vastbinden aan de mast van een schip in zeer slecht weer om zo de ervaring van een stormopzeete ondergaan. Zulke natuurkrachten zijn overweldigend en niet te bevatten. Dit veroorzaakt angst (gevaar), maar ook ontzag en bewondering voor deze natuurkrachten (schoonheid). Een ultieme ervaring van het sublieme, vastgelegd in de kunstwerken van Turner.

Tentoonstellingen

De tentoonstellingen in Rijksmuseum Twenthe te Enschede en Museum de Fundatie te Zwolle zijn te zien tot en met 3 januari 2016. Er is ook een speelfilm over de kunstschilder Turner van regisseur Mike Leigh met Timothy Spall in de hoofdrol. Deze film is bekend onder de naam *Mr. Turner* (2014).